

УДК 811. 111: 070(047.6)

ТЕКСТОВЕ ВТІЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ В АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИНАХ

Набок А. І.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

У статті доведено, що текстова втілення стратегії об'єктивації у новинних статтях англомовного Інтернет-дискурсу реалізується тактиками створення ефекту об'єктивності при позначенні осіб, інституцій, простору, часу й кількості.

Ключові слова: об'єктивність, стратегія, тактика, заголовок, інтернет-новини.

Набок А. И. Текстовое воплощение стратегии объективации в англоязычных интернет-новостях. В статье доказано, что текстовое воплощение стратегии объективации в новостных сообщениях англоязычного Интернет-дискурса реализуется тактиками создания эффекта объективности при обозначении людей, социальных институтов, пространства, времени и количества.

Ключевые слова: объективность, стратегия, тактика, заголовок, интернет-новости.

Nabok A. I. Textual embodiment of objectivity strategy in English Internet news stories. The results of this study show that nominative units in the headline representing people, social institutions, space, time and quantity on the superordinate level of categorization are specified in the lead by means of nominative units naming basic-level categories as the most inclusive ones, and exactly named in the main event by nominative units naming subordinate-level categories as very distinctive and detailed ones.

Key words: objectivity, strategy, tactic, headline, Internet news story.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У контексті стрімкого розвитку медіалінгвістики та лінгвориторики великої ваги набувають дослідження мови ЗМІ в аспекті її впливу на аудиторію [10] та ролі мовних засобів у конструюванні дійсності [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прагнення авторів текстів новин до «об'єктивності, збалансованості та неупередженості» [3, 117] неодноразово ставало предметом лінгвістичних розвідок присвячених межах об'єктивності [7], перевазі прагнення до читабельності над бажанням досягти об'єктивності [10], конструюванню референтів, міжреферентних відношень та подій в англомовному медійному дискурсі [5], формуванню суспільної свідомості за допомогою газетного дискурсу [1]. Намагання науковців визначити феномен об'єктивності та відтворити його втілення в Інтернет-дискурсі зумовлює **актуальність** пропонованої розвідки.

Розглядаючи об'єктивність як відсутність упередженості, суб'єктивних суджень і оцінок, правдивість, моральну нейтральність й точність [7,138], до текстових засобів її створення зараховуємо дистанціювання з посиланням на щонайменше декілька джерел [8, 174], баланс точок зору протилежних сторін [8, 51, 137]; відмову від власних оцінок; точне іменування місць, часу й учасників подій [6, 158; 8, 41]. Точність як складова частина об'єктивності виявляється в об'єктивації змісту статті одиницями, що позначають три рівні категоризації: базовий, який надає основну концептуальну інформацію стосовно категорії, суперординатний, що характеризується високим ступенем узагальнення при низькій схожості членів кате-

горії, й субординатний, що відзначається високим ступенем деталізації за великої кількості специфікаційних характеристик для кожного члена категорії [11, 71-81]. Точність є основою стратегії текстової об'єктивації, яка позначає послідовність дій, підпорядковану досягненню певної мети [2, 100] та втілену тактиками як діями, що сприяють реалізації стратегій [2, 110].

Метою статті є встановлення ролі стратегії текстової об'єктивації в представленні змісту англomовних Інтернет-новин. Її головне призначення вбачаємо у створенні ефекту об'єктивності у заголовку, інтродуктивному блоці, блоках головної події, фону, коментарів [9, 258]. Зазначена мета передбачає виконання таких **завдань**: виокремити стратегії й тактики текстової об'єктивації змісту при побудові англomовних текстів Інтернет-новин, встановити текстове втілення стратегії і тактик.

Матеріалом розвідки слугують тексти новинного сайту Бі-Бі-Сі (www.bbc.co.uk).

Виклад основного матеріалу дослідження. За способом утілення стратегія об'єктивації може бути *монотактичною*, передбачаючи застосування лише однієї тактики, що деталізує спосіб репрезентації окремого компонента ситуації, й *політактичною*, за якої декілька тактик одночасно уточнюють зображення кількох компонентів події.

У цій статті розглянемо монотактичну стратегію, яка підпорядковує тактики якісної і кількісної об'єктивації змісту. Перші з них створюють ефект об'єктивності за рахунок ідентифікації властивостей референтів, що репрезентують осіб, інституції, просторові або темпоральні характеристики подій. Тактика кількісної об'єктивації змісту передбачає вживання одиниць, які вказують на кількісні показники.

За монотактичної стратегії якісна об'єктивація змісту передбачає вживання в заголовку номінативних одиниць, які позначають референти класифікаторами, вираженими загальними іменниками без артикля, напр., *president, teenager*, або безартиклевіми сполученнями іменників з прикметниками, напр., *interim leader, Argentine judge*: *British jihadist admits terror offences* (BBC 20.01.2015). Об'єктивація базового рівня відбувається в інтродуктивному блоці через позначення суспільної ролі або особистих характеристик учасників події неозначеними іменниками, напр., *a rebel* та одиницями з підрядним реченням, які характеризують осіб у певному ракурсі, напр., *A British jihadist who faked his death in Syria*. Об'єктивація образу учасників подій на субординатному рівні категоризації реалізується у блоці головної події антропонімами, наприклад, *Mr.Scott* й адресними іменами як дискурсивними конструкціями, що складаються з антропоніма, який репрезентує людину, та дескриптивних елементів для позначення індивідуальних й суспільних координат особи [5, 101-104], наприклад, *Deputy head of the Gambian Diplomatic Mission in Kensington, Yusupha Bojang*.

Тактику створення ефекту об'єктивності при позначенні людини демонструє стаття про вбивство хлопчика під заголовком *Lincoln boy's death: Man charged with grandson's murder* (BBC 25.12.2014). У заголовку обвинувачений ідентифікований загальним іменником *man*, а жертва – субстантивом *grandson*, безартиклева форма яких вказує на суперординатний рівень категоризації як найбільш загальний рівень позначення референтів. В інтродуктивному блоці ефект об'єктивації створюється через взаємодію субординатної й базової категоризації. За першої з них ужитий в заголовку іменник *man* суперординатного рівня категоризації замінюється означеною іменною фразою *the grandfather*, яка ідентифікує родинний статус вбивці на субординатному рівні категоризації. Водночас об'єктивація на базовому рівні вбитого хлопчика відбувається заміною іменника суперординатного рівня категоризації *grandson* на словосполучення базового рівня *a nine-year old boy*: *The grandfather of a nine-year old boy found dead in Lincoln has been charged with his murder*. Об'єктивація на субординатному рівні здійснюється у блоці головної події заміною класифікатора *grandfather* ужитого в інтродуктивному блоці на адресне ім'я *Stewart Greene, 64, from Grimoldby, near Louth*, що складається з антропоніма *Stewart Greene*, одиниць на позначення віку та місця проживання обвинуваченого разом із заміною класифікатора *a nine-year old boy* на антропонім *Alex*

Robinson, який іменує вбитого хлопчика: Stewart Greene, 64, from Grimoldby, near Louth, will appear at Lincoln Magistrates Court accused of killing Alex Robinson.

Тактика об'єктивного позначення інституцій полягає у базовому й субординатному представленні в тексті організацій і документів, позначених у заголовку одиницями суперординатного рівня, напр., *company* або взагалі не названих. За аналогією до тактики об'єктивного позначення осіб значення класифікаторів, що у заголовках позначають інституції на суперординатному рівні, уточнюється в інтродуктивному блоці одиницями базового рівня категоризації, що класифікують організації, напр., *a Chinese firm*, а субординатні одиниці називають їх у блоці головної події. Наприклад, у заголовку статті *South Sudan's Salva Kiir sacks cabinet* (BBC 24.07.2013) іменник *cabinet* позначає на суперординатному рівні кабінет міністрів, про що свідчить відсутність артикля. Об'єктивація на базовому рівні відбувається у наступних блоках статті. В інтродуктивному блоці об'єктивація представлена інтенсифікаційним прикметником *entire*, який у словосполученні *his entire cabinet* позначає всіх членів кабінету міністрів на базовому рівні категоризації: *South Sudan's president has sacked his entire cabinet, in an apparent power struggle with other senior leaders.* У блоці головної події об'єктивація на базовому рівні здійснюється словосполученням *all ministers*, яке співвідноситься з виразом *entire cabinet* у заголовку, а також словосполученням *deputy ministers*, яке означає склад кабміну: *Salva Kiir issued a decree dismissing all ministers and deputy ministers, as well as Vice-President Riek Machar.* Об'єктивація на субординатному рівні у блоці головної події досягається додаванням адресного імені *Vice-President Riek Machar*, що називає віце-президента.

Тактика об'єктивного зображення простору реалізується у текстах новин через уточнення місця подій обставинами на позначення загальних (*across Europe*) і точних координат (*on the estate of Belvoir Castle, in Leicestershire*) або завдяки пояснювальній об'єктивації через пояснення розташування місць подій.

Об'єктивацію просторових характеристик через уточнення місця події спостерігаємо при членуванні концептуального простору навколо людини, позначеного топонімами ідентифікації територій, як-от: *California oil spill sparks state of emergency* (BBC 20.05.15), за допомогою додавання одиниць на позначення сторін світу, які є конститuentами ментальної моделі простору в свідомості людини [4, 7], наприклад, *A state of emergency has been declared in southern California.* При цьому обставини на позначення сторін світу, називаючи одну зі сторін (*north, south, east, west*) в інтродуктивному блоці, уточнюють місце події, орієнтуючи читача у просторі, як-от: *A state of emergency has been declared in southern California.* Просторова об'єктивація у блоці головної події відбувається обставинами з топонімами, які точно позначають її місце, напр., *The spill 20 km near Santa Barbara [...] across Refugio State Beach.*

Об'єктивне представлення простору через уточнення просторових координат демонструє стаття під заголовком *Sri Lanka landslide: Ten dead and 300 missing* (BBC 29.10.2014). Об'єктивація за допомогою одиниць, які вказують на базовий рівень категоризації при позначенні простору у інтродуктивному блоці, реалізується прикметником *central*, який взаємодіє зі сторонами світу у складі обставини місця *in central Sri Lanka*, локалізуючи подію у Центральній Шрі-Ланці: *At least 10 people are dead and hundreds are missing following a landslide in central Sri Lanka.* Об'єктивація за допомогою одиниць, які вказують на субординатний рівень категоризації, здійснюється у першому реченні блоку головної події власною назвою *the Meeriyabedda tea plantation* на позначення точних координат плантації, де відбулася подія, та обставини *near the town of Haldummulla, about 200 km (120 miles) east of the capital Colombo*, яка вказує на місто, біля якого знаходиться плантація, на якій відбувся зсув ґрунту: *The mudslide hit the Meeriyabedda tea plantation near the town of Haldummulla, about 200 km (120 miles) east of the capital Colombo[...].*

За пояснювального різновиду об'єктивації, що виявляється у повторенні назв місць подій, топоніми у заголовку позначають місце події, а обставини в інтродуктивному блоці та блоці головної події деталізують його розташування. Проілюструємо пояснювальний вид об'єктивації за допомогою статті *St.Louis unrest after police killing of teenager* (BBC 24.12.2014). Об'єктивному зображенню місця події у заголовку сприяє топонім *St.Louis* при позначенні міста, де відбувались заворушення, а в інтродуктивному блоці топонім *Missouri*, позначаючи штат Міссурі, уточнює місце події у більш загальному масштабі: *US police have clashed with protesters in Missouri after an officer shot dead a black teenager* [...]. Повторне вживання топоніма *St.Louis* у блоці головної події підтримує об'єктивне позначення місця події, здійснене у заголовку: *A crowd of about 100 gathered at the scene in St.Louis early on Wednesday after scuffles the night before*.

Тактика об'єктивного представлення часу події полягає в уточненні змісту заголовка у тексті обставинами, напр., *15 minutes before full time* та підрядними реченнями часу, напр., *when it broke on Tuesday*. Специфіка текстів, побудованих згідно з цією тактикою, полягає в ідентифікації часу в заголовках темпоральними обставинами *before, after*, які визначають одну подію стосовно іншої (*Argentine footballer Franco Nieto dies after attack* (BBC 19.05.2015), або у відсутності у заголовках одиниць позначення часу події (*Nigeria suicide bomb kills seven* (BBC 19.05.2015)).

Тактику створення об'єктивності у статтях, заголовки яких позначають час через співвіднесення подій, ілюструє стаття під назвою *New York City gas explosion: Second body found three days on* (BBC 29.03.2015). У цьому заголовку подія пошуку тіла загиблого, позначена суб'єктно-предикатною групою *second body found*, співвідноситься з попередньою подією вибуху газу *New York City gas explosion*, на що вказує обставина *three days on*, яка позначає приблизний час події. Ефект об'єктивації в інтродуктивному блоці та блоці головної події створюється уточненням часу вибуху та ідентифікації загиблих згідно з послідовністю перебігу подій. Спочатку в інтродуктивному блоці обставина *on Thursday* уточнює день вибуху (*Two bodies been found at the site of a massive gas explosion that flattened three buildings in New York on Thursday*), а обставина *on Sunday* у блоці головної події уточнює час пошуку тіл загиблих: *The bodies were found on Sunday, but no identities have been released*.

Темпоральна об'єктивація змісту статей, у заголовках яких не позначено час, відбувається в інтродуктивному блоці обставинами чи підрядними реченнями, які опосередковано вказують на час, визначаючи його відносно ще однієї події, з подальшим уточненням у блоці головної події. Тактика об'єктивного позначення часу події втілена в тексті під заголовком *Costa Rica boat accident kills three elderly tourists* (BBC 05.01.2015). Темпоральна об'єктивація події відбувається у інтродуктивному блоці підрядним реченням *when a boat carrying more than 100 people capsized in rough seas*, яке опосередковано повідомляє про час події, співвіднесенням катастрофи судна з загибеллю туристів: *Three elderly tourists were killed in Costa Rica when a boat carrying more than 100 people capsized in rough seas*. Темпоральна об'єктивація за допомогою одиниць, які вказують на субординатний рівень категоризації, відбувається позначенням точного часу інциденту обставинами *09:00 local time (15:00 GMT)* у другому реченні блоку головної події: *The accident happened around 09:00 local time (15:00 GMT)*.

Тактика створення об'єктивності за рахунок позначення кількості передбачає об'єктивацію за допомогою одиниць базового й субординатного рівнів у заголовках, де числівники вербалізують точні кількісні дані, приблизно позначають кількість та відсутні будь-які позначення кількості.

Тактика створення об'єктивності у текстах, заголовки яких позначає точні кількісні дані, реалізується їх подальшою деталізацією у тексті, що ілюструє стаття про інфляцію в Китаї під заголовком *China's core inflation rises by 1.4% in February* (BBC 10.04.2015). Кількісна об'єктивація позначення інфляції відображеної відсотками *1.4 %* у заголовку відбувається в

інтродуктивному блоці через її зіставлення з попередніми роками, коли показники були нижчими, за допомогою словосполучень *from a year earlier* та *five-year low*: *China's core inflation rate rose by 1.4% in February from a year earlier, recovering from a more than five-year low and exceeding most expectations*. Об'єктивація позначення інфляції у блоці головної події реалізується уточненням видів існуючої споживчої інфляції відображеної значенням 0.8%, прогнозованої споживчої інфляції (3%) та минулорічної з показником 3.5%: *The consumer price inflation (CPI) data compares with a rise of 0.8% in January [...]. China's new consumer inflation target is about 3%, down from 3.5% in 2014*.

Приблизні кількісні дані, представлені в заголовках іменниками *amount*, *number* або дієловами *rise*, *reduce* об'єктивуються у статтях одиницями точної семантики (*a 25% reduction*). Наприклад, у заголовку статті *Ireland manufacturing sales and exports rise* (BBC 04.12.2014) присудок *rise* лише вказує на підвищення продаж, відображаючи рух угору КІЛЬКІСНОЮ ВЕРТИКАЛЮ. Об'єктивація одиницями субординатного рівня відбувається у вступі й блоці головної події через специфікацію кількості грошей та відсотків від продажів стосовно різних кількісних вертикалей. В інтродуктивному блоці числівник *18.1bn* на позначення загальних прибутків у виробництві ідентифікує точку на ГРОШОВІЙ ВЕРТИКАЛІ, відсотковий еквівалент прибутків 3.2%, вказує на позначку на ВІДСОТКОВІЙ ВЕРТИКАЛІ, а іменник *increase* позначає зростання кількості прибутків стосовно обох ВЕРТИКАЛЕЙ: *Manufacturing firms in Northern Ireland had sales estimated at £18.1bn last year, a 3.2% annual increase*. Об'єктивація одиницями субординатного рівня категоризації у блоці головної події позначена словосполученнями з числівниками *to £8.2bn*, *to £1.6bn*, *to £3.1bn*, які диференціюють окремі суми прибутків від продажів товарів у Великій Британії, Ірландії, країнах Євросоюзу та у решті світу, вказуючи на РУХ УГОРУ стосовно ГРОШОВОЇ ВЕРТИКАЛІ. При цьому включення до блоку головної події відповідних процентних позначень 2.2%, 10%, 4.8% додатково відображає РУХ УГОРУ ВІДСОТКОВОЮ ВЕРТИКАЛЮ, сприяючи об'єктивному позначенню кількісних даних: *Sales to Great Britain reached [...] 2.2% to £8.2bn. The recovery in sales to the Republic of Ireland [...] 10% to £1.6bn. Exports to the rest of the European Union [...] 16% to £1.5bn. Sales to other world markets rose by 4.8% to £3.1bn*.

Тактика створення об'єктивності у текстах, заголовки яких не містять числових позначок, реалізується кількісними показниками у вступі й блоці головної події, що ілюструє стаття про смерть японської довгожителки із назвою *World's oldest person Misao Okawa dies in Japan* (BBC 01.04.2015). Наведений заголовок містить прикметник *oldest*, який якісно характеризує найстаршу людину на Землі. Об'єктивація змісту заголовка одиницями субординатного рівня категоризації здійснюється уточненням віку жінки в інтродуктивному блоці числівником *117*, що співвідносить кількість прожитих років з позначкою на ВІКОВІЙ ШКАЛІ (*The world's oldest living person, Japan's Misao Okawa, has died from heart failure at the age of 117*), з додаванням у блоці головної події вказівки на рік її народження, який корелює з числівником на позначення віку *117*, ідентифікуючи позначку на ВІКОВІЙ ШКАЛІ (*She died in a nursing home in Osaka, the city she was born in on 5 March 1898*), створюючи об'єктивне подання інформації про японську довгожительку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Стратегія текстової об'єктивації представлення змісту англомовних Інтернет-новин втілюється у статтях якісною і кількісною тактиками створення ефекту об'єктивності при формуванні образу осіб, інституцій, простору, часу, кількісних характеристик. Вказані тактики реалізуються в текстах через уточнення змісту заголовка, позначеного одиницями суперординатного рівня категоризації, за допомогою об'єктивації позначення компонентів події в інтродуктивному блоці одиницями базового рівня та уточнення змісту заголовка у блоці головної події одиницями субординатного рівня. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в описі політактичної стратегії об'єктивації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Желтухина М. Р. Медиавоздействие на адресата в различных типах дискурса / М. Р. Желтухина // Аргументативная риторика в практике политического, делового и административного правового общения: Материалы международной Интернет-конференции. – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2010. – С. 21 – 38.
2. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс; [монография]. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 284 с.
3. Колегаева И. М. Газетный текст как коммуникативное явление / И. М. Колегаева // Записки з романо-германської філології. – Одеса: Латстер, 2002.–Вип. 11. – С. 116 – 126.
4. Красницька К. В. Вербалізований концепт *сторони світу* в англomовній картині світу: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / К. В. Красницька. – Одеса, 2015.– 20 с.
5. Потапенко С. І. Сучасний англomовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти / С. І. Потапенко [Монографія]. – Ніжин: Вид. НДУ імені М.Гоголя, 2009. – 391 с.
6. Bell A. The discourse structure of news stories / A. Bell // Approaches to Media Discourse. – Oxford: Blackwell Publishers, 1998. – P. 64 – 104.
7. Cohen-Almagor R. The limits of objective reporting / R. Cohen-Almagor // Journal of Language and Politics. – 2008. – Vol. 7, N.1. – P. 138 – 157.
8. Cotter C. News Talk: Investigating the Language of Journalism / C. Cotter. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 280 p.
9. Dijk van T. A. Structures of news in the press / T. A. van Dijk // Discourse and Communication. – Berlin : Mouton de Gruyter, 1985 – P. 69–93.
10. Maat H. P. Editing and genre conflict: how newspaper journalists clarify and neutralize press release copy / H. P. Maat // Pragmatics. – 2008. – Vol. 18, N. 1. – P. 87–113.
11. Ungerer F. An Introduction to Cognitive Linguistics / F. Ungerer, H.-J Schmid. – L. : Longman, 2006. – 384 p.